

ГОЛАС РАДЗІМЫ

ВЫДАЕЦЦА 3 1955 ГОДА ●

● NO.46 (3310) ●

● ЧАЦВЕР, 6 СНЕЖНЯ, 2012

ШТОТЫДНЁВІК “ГОЛАС РАДЗІМЫ” МОЖНА ЧЫТАЦЬ У ІНТЭРНЭЦЕ: WWW.GOLAS.BY

Як пялёсткі адной кветкі
У Дзень талерантнасці ў Мінску адбыўся паказ фільма “Хто жыве ў Беларусі” **Стар. 2**

Камбат з вёскі Вяся
На Случчыне, дзе адбылася адна са знакавых бітваў вайны 1812 года, нарадзілася шмат вядомых ваеначальнікаў. З глыбінкі родам і генерал-маёр Іван Гардзеічык. **Стар. 3**

Востраў сяброў у далёкім моры
Стар. 4

ПОКЛІЧ РОДНАЙ ЗЯМЛІ

На Дняпры пачаўся радавод

Уладзіслаў Татарынцаў жыве цяпер у Цюмені, аднак цёплыя ўспаміны, ды і лёсы родных людзей звязваюць яго з прыгожым горадам на Палессі

Гэтага рухавага, з іскрынкай у вачах маладога чалавека ў Цюмені ведаюць многія. А каб ведалі і іншыя, раскажу пра некаторыя факты з яго біяграфіі. Уладзіслаў Татарынцаў — намеснік старшыні праўлення Цюменскай абласной грамадскай арганізацыі “Нацыянальна-культурнае таварыства “Аўтаномія Беларусь”. Начальнік аддзела беларускай культуры Палаца нацыянальных культур. Даўно працуе на беларускую справу. Быў адным з ініцыятараў, удзельнікам этнаграфічнай экспедыцыі ў месцы кампактнага пражывання беларусаў-самоходаў на поўдні Цюменскай вобласці. Распрацоўваў цікавыя праекты “Вярганне да вытокаў”, “Вечары памяці” з літаратурна-музычнай кампазіцыяй “Званы Хатыні”. Уладзіслаў

выступаў з дакладамі аб традыцыях беларусаў Сібіры на канферэнцыях у Томску і Цюмені. А на Усерасійскай навукова-практычнай канферэнцыі гаварыў аб праблемах адаптацыі беларускай культуры ў сацыякультурнай прасторы Заходнесібірскага рэгіёну. Уладзіслаў Татарынцаў — актыўны ўдзельнік мастацкай самадзейнасці. Неаднаразова дыпламант і лаўрэат між-

Цюменскі беларус Уладзіслаў Татарынцаў

народных, усерасійскіх, рэгіянальных, абласных і гарадскіх конкурсаў і фестывалю. Намінант на атрыманне Першай нацыянальнай маладзёжнай прэміі “Прачы” у намінацыі “Пра грамадства”. Уладзіслаў узначальвае маладзёжны савет нацыянальных грамадскіх аб’яднанняў вобласці. З праектамі “Да вытокаў традыцыйнай культу-

Пра творчасць беларускіх гуртоў у Цюмені добра ведаюць

ры” ўвайшоў у склад Грамадскай маладзёжнай палаты пры Цюменскай абласной Думе, дзе ўзначальвае камісію па культуры і спорце. Яму 7 снежня 23 гады (Віншуйце!), а Уладзіслаў ужо шмат зрабіў для пашырэння культуры беларусаў у рэгіёне, атрымліваў Падзячныя лісты Упаўнаважанага па справах рэлігій і нацыянальнасцяў Савета Міністраў Беларусі. Як далучыўся малады чалавек да беларускага руху? Дапамагла маці. “Помніцца, мама, размаўляючы па тэлефоне, прамаўляла незразумелыя мне словы, — успамінае Улад. — Я спытаў, на якой мове яна размаўляла? І яна патлумачыла: гэта мова нашых продкаў, беларуская, прапанавала некалькі

вершаў вывучыць па-беларуску”. Ужо з 14 гадоў Уладзіслаў пачаў супрацоўнічаць з Палацам нацыянальных культур, стаў метадыстам аддзела беларускай культуры, які цяпер узначальвае. Калі я папрасіла Уладзіслава распавесці пра радавод, малую радзіму, ён ажывіўся, вочы заблішчалі. Я зразумела, што гэта яму вельмі цікава. “На беразе велічнай ракі Дняпро стаіць адзін са старэйшых гарадоў Беларусі: Рэчыца, ён згадваецца ўпершыню ў 1213 годзе — ахвотна раскавае ён. — І я родам — з Рэчыцы! У кнізе “Памяць. Рэчыцкі раён” на 201-й старонцы ёсць звесткі пра Тарасенку Восіпа Іванавіча (1899—21.10.1937).

СУСТРЭЧЫ

“З намі спявай, Бахчысарай!”

Творчая група Севастопальскага таварыства “Беларусь” правяла сустрэчу з чытачамі ў гарадской бібліятэцы старажытнага крымскага горада

Іван Іванаў

У пісьме ў рэдакцыю раскаваецца, што сустрэча ладзілася ў бібліятэцы, якая носіць імя Навэлы Яўгенаўны Вавілавай: “Яна была душой калектыву, любімым аўтарам і выканаўцам песень пад гітару. Працавала ў сферы адукацыі, стварыла Музей партызанскай славы, аб’ядноўвала людзей творчых, заслужыла званне “Танаровы грамадзянін горада Бахчысарая”. А калі жанчыны не стала, бібліятэцы прысвоілі яе імя”. Зборнік вершаў і песень Навэлы Вавілавай “Ядлоўцавы Крым” цяпер ёсць і ў таварыстве “Беларусь”. У Бахчысарай гасцей сустракалі гаспадыня, дырэктар бібліятэкі Любоў Дупакова, а таксама даўні сябар народнага ансамбля беларускай песні “Белая Русь” Сяргей Ананьёў. Сяргей Пятровіч — кампазітар, уваходзіць у Асацы-

яцыю кампазітараў Крыма і ў Міжнародны музычны саюз. Беларусы-севастопальцы раскавалі пра Бацькаўшчыну, знаёмілі гледачоў з народнай творчасцю, радалі іх песнямі. У памяшканні разгарнулі і адметную, з беларускім каларытам выставу, якая адразу прыцягнула ўвагу наведвальнікаў: тканяныя вырабы, вышыўкі, вырабы з саломкі, гліны, лазы, лёну, а таксама кнігі, прыгожыя фотаальбомы, дзяржаўная сімволіка Рэспублікі Беларусь. Дырэктар бібліятэкі раскавала, што чытачы жыва цікавяцца тым, як цяпер жыве Беларусь, у некаторых з іх ёсць крэўныя сувязі з гэтай зямлёй. Любоў Дупакова знаёміла прысутных з кніжнай выставай “Крым і Беларусь — як два крылы”. А старшыня Севастопальскага таварыства “Беларусь” Ала Гарэлікава пачала выступленне на роднай ёй беларускай мове

Артысткі ансамбля “Белая Русь” плённа супрацоўнічаюць з кампазітарам Сяргеем Ананьёвым

— слухачы цёпла і ўхвальна гэта віталі. Ім цікава было пачуць пра гісторыю беларускай дзяржавы, яе сённяшні дзень. Ала Іванаўна адказвала на пытанні, раскавала пра добрыя справы беларусаў у Севастопалі. У дар бібліятэцы яна перадала кнігі пра Беларусь, турыстычны даведнік. Удзельнікі сустрэчы Аляксандра Духевіч і Таісія Парчынская чыталі вершы Янкі Купалы і Пімена Панчанкі на роднай мове.

гледачы шчыра дзякавалі сябрам за радасць ад сустрэчы. А паэтэса Варвара Бажадай нават выказала гасцям сваё захапленне ў вершах. Там знайшлося месца добрым словам пра артыстаў у прыгожых строях, якія закрунулі душы сваімі песнямі. А “сонца праменьчыкі” ва ўсмешках, агеньчыкі ў вачах нават, заўважыла, разгагналі хмары. Добра перадаюць агульны настрой сяброўскай сустрэчы ў Бахчысарай фінальныя радкі: “Ушла осенняя тревога,/ Куда-то отступила грусть.../ Вы дали радости так много!/ Спасибо песням, “Беларусь!”” Гаспадары запрашалі сяброў-беларусаў прыязджаць яшчэ, выказалі надзею, што ў Бахчысарай ў хуткім часе адбудзецца і вялікі канцэрт народнага ансамбля “Белая Русь”. Так што, відаць, і сапраўды Бахчысарай заспявае разам з нашымі землякамі.

СУПОЛЬНАСЦЬ

Як пялёсткі адной кветкі

У Дзень талерантнасці ў Мінску адбыўся паказ фільма “Хто жыве ў Беларусі”

Кацярына Мядзведская

Ці ведаеце вы, што словы “вішня”, “вушак”, “андарак”, якімі спрадвеку карыстаюцца беларусы, — татарскія паходжанні? Дагэтуль існуе цалкам татарская вёска Даўбучкі, ля Сморгоні, а ў пасёлку Лоўчыцы ў васьмі кіламетрах ад Навагрудка захавалася першая на Беларусі мячэць. І свята плуга Сабантуй на Беларусі ўжо не адзін год разам з татарамі адзначаюць сябры з іншых этнасуполак. Гэтыя і іншыя звесткі ёсць у фільме “Хто жыве ў Беларусі”, які прэзентаваўся ў Рэспубліканскім цэнтры нацыянальных культур. Ладзіўся вечар, прысвечаны Дню талерантнасці, у зале былі грэкі, армяне, малдаване, рускія, украінцы... І кожны з прысутных, пэўна, чакаў, калі ж дойдзе час да апаведа пра жыццё ў Беларусі прадстаўнікоў іх нацыянальнасці. “Месцы пражывання беларускіх лі-

тоўцаў сталыя: Астравецкі і Воранаўскі раёны, — гаворыцца ў фільме. — Там створаны дзве школы з літоўскай мовай навучання, вывучаюць мову і ў Мінскім педуніверсітэце. Сённяшнія літоўцы, як і іх продкі, адзначаюць народныя свята, ладзяць абрадавыя дзеі. Так, здаўна вядома ў краіне свята Трох каралёў”. Пра знакамітых мастакоў Марка Шагала, Сэма Зарфіна, Хаіма Суціна пачулі беларускія яўрэі, як і пра радзіму сённяшняга прэзідэнта Ізраіля Шымона Перэса — невялікае мястэчка Вішнева, і пра архітэктара Леаніда Левіна, аднаго са стваральнікаў знакамітага комплексу “Хатынь”, ён жа аўтар мемарыяла загінулым пад час Вялікай Айчыннай вайны суродзічам “Яма” ў Мінску...

Цікавыя часткі фільма прысвечаны рускім, украінцам, немцам, армянам, азербайджанцам, карэйцам, афганцам, туркам,

Выступаюць артысты гурта “Сонечная Грузія”

цыганам і прадстаўнікам іншых нацыянальнасцяў. Стваралі дакументальны фільм “Хто жыве ў Беларусі” супрацоўнікі Цэнтральнай бібліятэкі НАН Беларусі пры падтрымцы Рэспубліканскага цэнтра нацыянальных культур — як і аднайменную кнігу. У фільме адлюстраваны адметнасці культур розных народаў, без якіх немагчыма ўявіць як нашу гісторыю, так і дзень сённяшні. “Фільм створаны на падставе кнігі “Хто жыве ў Беларусі”, што нядаўна пачыла свет, ён можа стаць адным з сімвалаў талерантнасці, — лічыць супрацоўніца Інстытута мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклора імя К. Крапівы Вольга Смык. — Этнографія правялі шмат даследаванняў, каб зразумець, хто ж гэтыя людзі, якія жывуць у Беларусі”. І ў фільме дас-

ціпна і творча расказваецца пра тых, хто жыве тут як доўгі час, так і параўнальна нядаўна.

Далёка не пра ўсе этнасы, што прыжыліся на Беларусі, удалося расказаць у фільме. Гэта, па словах М. Рыбакова, толькі пачатак працы, першая частка серыяла. Так, будзе і працяг, бо жыццё прадстаўнікоў 140 нацыянальнасцяў, што насяляюць краіну, варта адлюстраваць больш поўна. Пасля прагляду фільма ладзіўся канцэрт сіламі нацыянальна-культурных аб’яднанняў. Кіраўнікі суполак атрымалі ў падарункі кнігі “Хто жыве ў Беларусі”. У бібліятэках этнааб’яднанняў кожны, хто жадае, зможа пагартаць старонкі выдання і даведацца, як прадстаўнікі розных народаў апынуліся ў Беларусі, што яны з сябе ўяўляюць, чым жывуць.

ЯК СПРАВЫ, ДЫЯСПАРА?

Цёплыя словы, светлы настрой

Беларусы Тальяці зладзілі свята, прысвечанае Дню маці

“І калі жанчына — слова святое, / То тройчы святое — жанчына-маці” — з узнёслых вершаваных радкоў пачалі сустрэчу вядучыя канцэртнай праграмы Людміла Дзёміна і Вера Скібінская. У зале 46-й тальяцінскай школы сабраліся бабулі і дзядулі, настаўнікі-ветераны — каля 120 чалавек. А зрабілі для іх свята актывісты Беларускай нацыянальна-культурнай аўтаноміі “Нёман”. Адкрывалі праграму першакласнікі, падкупілі гасцей шчырасцю і непасрэднасцю. Потым былі вершы, песні і ў выкананні старэйшых школьнікаў.

Шмат гадоў суполка беларусаў сябруе з калектывам гэтай школы. Дзеці ахвотна ўдзельнічаюць у імпрэзах, што ладзіць наша аўтаномія. А ў беларускім гурце “Зорачкі” ў асноўным вучні 6-А класа: на гэты раз яны хораша спявалі песні “Беларускія дранікі” і “Вышываная кашуля”. Прышлі павіншаваць матуль і бабуль са сватам і навучэнцы школы-кансерваторыі, дзіцячай музычнай школы імя М. Балакірава. А калі ўжо ансамбль беларускай песні — рускія і беларускія, вясёлыя і лірычныя — то ў зале артыстам і падпявалі.

Гурты “Купалінка” і “Зо-

рачкі”, створаныя пры суполцы “Нёман”, віншавалі ветэранаў Вялікай Айчыннай вайны і працы, пенсіянераў, інвалідаў з Днём маці і ў Вучэбным цэнтры “АўтаВАЗа”. А потым — слава добрая пайшла! — нас запрасілі выступіць і ў Нававукава-тэхнічным цэнтры. Гэта было ўжо віншаванне слаўных ветэранаў Волжскага аўтазавода, якія з першых дзён вялі яго будаўніцтва. Сярод іх нямала і нашых супляменнікаў-беларусаў. Апладысментаў глядачы не шкадавалі. Дарэчы, артысты нашы вельмі прыгожа глядзяцца цяпер у новых беларускіх строях. І мы не стамляемся адказаць на кампліменты: гэта нам з Беларусі такія цудоўныя падарункі! І не проста, як кажуць, за прыгожыя вочы — суполка тры гады запар прызнавалася адной з лепшых у конкурсе “Адміністрацыйны рэгіён Беларусі — арганізацыя суайчыннікаў за мяжой”.

І яшчэ прыемная навіна: нядаўна нашу Людмілу Іванаўну Дзёміну, кіраўніцу суполкі “Нёман”, на фестывалі нацыянальных культур (мы пра яго яшчэ раскажам) узнагародзілі Ганаровай граматай губернатара Самарскай вобласці.

Сяргей Шылькін, кіраўнік дзіцячага ансамбля музыкі і песні “Зорачкі”, г. Тальяці

ПОКЛІЧ РОДНАЙ ЗЯМЛІ

На Дняпры пачаўся радавод

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 1)

Гэта і ёсць мой прадзед. Яго рэпрэсавалі, раскавалі родзічы, толькі за тое, што добра веў уласную гаспадарку і не спяшаўся ўступаць у калгас. Дачка яго, а мая бабуля, Наталля Восіпаўна Грынюк-Тарасенка, 1926 года нараджэння, успамінала: “Бацька быў шаўцом, пад час працы заўсёды спяваў і нешта прыгаворваў, быццам чараваў над абуткам. Залатыя рукі меў... Вось хтосьці і пазайздросціў, пусціў паклёп... Аднойчы ноччу прыехалі на машыне, перавярнулі ўсё ў доме, а бацьку забралі. Аканіцы зачынілі, а дзверы падперлі, каб мы не выбеглі за ім следам. Суседзі толькі праз два дні нас і вызвалілі... Жорсткія былі часы... 3 таго дня маці мая, Агрыпіна Іванаўна, перастала ўсміхацца і спяваць”. Вось якія бабуліны ўспаміны пра даўніну. І гэта таксама гісторыя Рэчыцы”.

Мой субяседнік уздыхнуў, згадваючы сямейную гісторыю, і загаварыў ужо пра сябе: “Аднойчы на летнія вакацыі я ехаў у Беларусь, а са мной у адным купэ — бабуля з унучкай. Дзяўчынка не спала, і жанчына пачала спяваць ёй калыханку. Так прыгожа! А я ўспамінаў сваю бабулю Наташу, яе добрую задумліваю ўсмешку. Неяк знайшоў у яе чамадан, у ім — старыя сямейныя фатаграфіі. Сярод іх убачыў фота дзяўчыны, быццам герані рускіх народных казак: ну проста Васіліса Прыгожа! Такой была мая бабуля, на долю якой выпала нямала выпрабаванняў. Іх вёску спалілі фашысты, яна два гады нічога не ведала пра лёсы мамы сваёй і малодшай сястры. Бабуля падалася ў партызанскі атрад, была там “медсястрой і кухаркай, прачка і швачкай”, так раскавала, і яе ўсе шкадавалі і любілі. Жылі ў зямлянках,

занесеных снегам, гадалалі. Але — выстаялі. У бабулі няма здымкаў з тае пары. Узнагароды яна надзявае толькі ў Дзень Перамогі, у якой, несумненна, ёсць і яе часцінка. Пасля вайны, адправіўшы вучыцца ў Мінск малодшую сястру, яна ўладкавалася на працу ў яслі ў Рэчыцы, дзе яе памятаюць супрацоўнікі, бацькі і нават дзеці, што самі сталі дзядулямі і бабулямі.

Улад, усміхаючыся, згадвае, што ў садзе ў бабулі расце салодкі вінаград. Суседкі кажучы: маўляў, саджалі разам, а ў нас ён кіслы... І робяць выснову, што, напэўна, яна з добром да ўсяго ставіцца, добром ёй і вяртаецца. На дзень нараджэння да бабулі

Васіль Іванавіч і Агрыпіна Іванаўна, рэчыцкія продкі У. Татарынцава. Фота 1917 г.

ў садзе пад ценем вінаградных лоз. “Прыгатаваныя роднымі рукамі дранікі і бабка — гэта самае смачнае, што я еў ў жыцці! — не стрымлівае эмоцый Улад. — Я ёй заўсёды жадаю: “Родная, не хварэй, жыві доўга, ты нам вельмі-вельмі патрэбная! Я ганаруся табой і пастараюся так жыць, каб і вам, маім родным, не было сорамна за мяне”.

Рэчыца сёння, раскавае і быццам разглядвае прыгожыя карцінкі ў памяці Улад, гэта нафтавыя вышкі, добраўпарадкаваныя мікра-раёны, сучасныя крамы і бары, заводы, басейны, паркі, а набярэжная Дняпра патане ў кветках. З горада звязаны лёсы многіх

вядомых людзей, у тым ліку і таленавітага мастака Аляксандра Ісачова, творы якога Уладу вельмі падабаюцца. “Вось такая яна, мая Рэчыца, — падсумоўвае Улад. — Там жылі і пакінулі па сабе добрую памяць мае продкі, прайшлі ваенныя гады дзядулі і бабулі. А ў нас дома захоўваюцца ручнікі, якія бабуля падарыла маёй маме на вяселле. Гэта такая прыгажосць! Сапраўдная рэліквія, іх яшчэ ў 1912 годзе выткала прабабуля, і з тых часоў яны перадаюцца жанчынамі роду з пакалення ў пакаленне. Рэчыца мая і таму, што там у школу №8 хадзіла мая мама, Грынюк Людміла Васільеўна. І я ў Рэчыцу наведваюся. Прыязджаю, каб пачаць Дняпро, пахадзіць па акуратным, немігтуслым родным горадзе, што заварожвае цішынёй, зайздросным парадкам і прыгажосцю”.

Людміла Бакланова, г. Цюмень

СЫНЫ АЙЧЫНЫ

Камбат з вёскі Вясея

Генерал-маёр Іван Гардзеічык

Радзіму абараняць — ва ўсе часы гэта ганаровая місія для сапраўдных мужчын. У пацвярджэнне таго хачу расказаць пра баявога афіцэра, які і цяпер перадае свой досвед курсантам Ваеннай акадэміі Беларусі. Знаёмцеся: генерал-маёр Іван Гардзеічык.

Ён родам з вёскі Вясея, гэта ў Слуцкім раёне Міншчыны. Тыя, хто цікавіцца гісторыяй вайны 1812 года, ведаюць пра Раманаўскі бой рускіх з французамі 14 ліпеня, які адбыўся на Случчыне каля мястэчка Раманава (цяпер Леніна). У 2-й кнізе “Памяць. Слуцкі раён. Слуцк” прыведзены звесткі больш чым пра дзесяць генералаў, што родам з тых слаўных мясцін. Кніга, заўважу, выйшла, калі афіцэр Іван Гардзеічык толькі здабываў сабе ратную славу. А ішла яго жыццёвая дарога праз Разанскае вышэйшае паветрана-дэсантнае каманднае вучылішча, Ваенную акадэмію імя Фрунзе, Акадэмію Генштаба ўзброеных сіл Расіі. 3 лютага 87-га па жнівень 89-га характар земляка загартоўваў Афганістан. Потым была служба на кіруючых пасадах у паветрана-дэсантных войсках Беларусі. А з ліпеня 2007 года Іван Гардзеічык — першы намеснік начальніка Ваеннай акадэміі Беларусі.

Мала хто з вайскоўцаў ушанаваны такімі, як ён, узнагародамі: ордэн “Баявога Чырвонага Сцяга”, два ордэны “Чырвоная Зорка”, афганскі ордэн “Зорка” I ступені, 18 медалёў, у тым ліку “За баявыя заслугі”, “За отличие в воинской службе” і іншыя. Іван Гардзеічык — заслужаны спецыяліст Узброеных сіл Рэспублікі Беларусі.

Пад час афіцэрскай службы мне не раз даводзілася мець справу з тымі, хто прайшоў праз свінцовы агонь Афганістана. Такіх афіцэраў-прафесіяналаў я называю баявымі. У іх ліку генерал-маёры Ігар Лаўрыненка, Іван Гардзеічык, Вячаслаў Шумілаў, якія займаюць кіруючыя пасады ва Узброеных сілах Беларусі. Яны былі маладымі афіцэрамі, калі ў Афганістане ішла вайна. Пісалі рапарты, каб быць там, дзе патрэбен іх досвед. Баявое мінулае афганцаў, як іх называюць, гэта прыклад моцы духу, надзейнасці, вытрымкі. Пабываюшы на вайне, яны вяр-

На Случчыне, дзе адбылася адна са знакавых бітваў вайны 1812 года, нарадзілася шмат вядомых ваеначальнікаў. З глыбінкі родам і генерал-маёр Іван Гардзеічык.

нуліся з бясцэнным досведам, бо, як вядома, і вучэнні ва ўмовах, максімальна набліжаных да баявых, не могуць параўнацца з рэальнымі баявымі дзеяннямі. І я, калі сустракаюся з генерал-маёрам Іванам Гардзеічыкам, заўсёды адчуваю гонар, што менавіта такія людзі выходзяць будучых афіцэраў. У Беларусі, як і ў любой іншай краіне, яны — апора дзяржавы. А войска можа быць баяздольным і дысцыплінаваным тады, калі ў ім служаць моцныя духам афіцэры.

Падаецца мне, беларускія хлопцы з глыбінкі, якія з маленства ведаюць цану хлеба, нялёгкай працы, не выпадкова дасягаюць прыкметных вышын у ваеннай справе. Іван Гардзеічык нарадзіўся, гадаваўся ў сціплай па даходах калгаснай сям’і, дзе выходзіліся яшчэ сястра Раіса і брат Мікалай. Яны, дарэчы, і цяпер вяскоўцы. Бацькі, Аркадзь Іванавіч і Вольга Фёдарэўна, працавалі ў мясцовым калгасе і па сваёй гаспадарцы. Вясковае жыццё, дзе праца была і застаецца асновай, паспрыяла

з парашутам, залікі, экзамены... Для былога салдата ўсё гэта не было ў цяжар. Курсантам ён і ажаніўся на Зінаідзе: аднакласніца вучылася на матэматыка ў Гомельскім дзяржуніверсітэце. Першае каханне, якое запалілася ў школьныя гады, дапамагло будучаму генералу стварыць надзейны сямейны тыл.

Перад самым выпускам, калі сыну не было і года, ён напісаў рапарт: папрасіўся ў Афганістан. Ротны капітан Аляксандр Лебедзь, пазней вядомы ваеначальнік і палітычны дзеяч, прапанаваў яму спачатку сына падгадаваць. Яно і зразумела: вайна разгаралася, і Аляксандр Іванавіч не ўзяў “грэх на душу”, не падпісаў ніводзін падобны рапарт курсантам, хто меў дзяцей. Але прадбачыў, што пабываць у агні даўдзецца не толькі яму і Гардзеічыку — многім выпускнікам яго роты. А пасля выпуску малады афіцэр трапіў у 7-ю гвардзейскую паветрана-дэсантную дывізію. Штаб — у Каўнасе, воінскія часці былі і ў іншых населеных пунктах Літ-

га Саюза палкоўнік Аляксандр Вастроцін, мужны, смелы і рашучы афіцэр.

Многія мае сябры-таварышы, з якімі я вучыўся ў Свядлоўскім вышэйшым ваенна-палітычным танкава-артылерыйскім вучылішчы, прайшлі камяністымі дарогамі Афганістана. З Валерыем Самсонавым і Уладзімірам Джгаркавамы вучыліся ў адным узводзе, а яны ваявалі ў 345-м палку, калі батальёнам камандаваў капітан Іван Гардзеічык. Шмат цікавага расказалі яны і пра нашага земляка, яго афганскае жыццё. У прыватнасці, вось што я запісаў са слоў маёра запаса Валерыя Самсонава, які быў у Афганістане намеснікам камандзіра 1-га парашутна-дэсантнага батальёна па палітчастцы: “У батальёне стыль дзейнасці камбата Івана Гардзеічыка грунтаваўся на высокай патрабавальнасці, павазе, даверы і ўважлівым стаўленні да падначаленых, незалежна ад іх пасады і воінскага званняў. Кожная людская страта ўспрымалася ім як асабістая трагедыя. Салдаты і

началеныя падтрымлівалі артагнём дзеянні батальёна Івана Гардзеічыка. Ён успамінае: “На прыкладзе Івана Гардзеічыка мне давялося шмат разоў пераконвацца, якімі павінны быць камандзёрская воля і рашучасць у баі. Ён стрымана сустракаў цяжкасці, умеў супакойваць. Мог згуртаваць людзей і забяспечыць неабходную дысцыпліну ў баявой абстаноўцы. Яго прафесійна-дзелавымі якасцямі былі: уменне хутка прымаць рашэнні ў розных сітуацыях, га-тоўнасць без боязі браць адказнасць на сябе. І калі неабходна было хутка рашаць задачу, кампалка даручаў яе Гардзеічыку. Ён выклікаў давер людзей у самых крытычных сітуацыях, ён ніколі не пакідаў іх на полі бою”.

Афганістан... Менавіта там Іван Гардзеічык адбыўся як афіцэр, як камандзір. Выканаў свой абавязак, выпрабаваў волю, характар і здольнасці. На занятках ён часта паўтарае: калі камандзір спадзяецца толькі на перавагі ў жывой сіле і тэхніцы, рана ці позна ён пацерпіць няўдачу. Бо камандзір павінен умець з’яднаць разам дзясяткі і сотні людзей розных характараў, каб кожны лічыў яго волю сваёй, а загад камандзіра — клічам душы.

Былы камандуючы войскамі Заходняга аперацыйнага камандавання, цяпер старшыня Пастаяннай камісіі Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь па нацыянальнай бяспецы генерал-маёр Аляксандр Мяжуеў, у якога Іван Гардзеічык быў намеснікам, так згадвае пра яго: “Якія б задачы яму ні ставіліся, яны выконваліся ўзорна. Ён ніколі не ўхіляўся ад праблем, імкнуўся іх вырашыць. Заўсёды абараняў падначаленых, без сумненняў і пярэчанняў браў адказнасць на сябе. Для яго не было другарадных пытанняў. Ён меў сваё меркаванне і мог заўсёды абгрунтаваць яго. Мярэнні і сумленны, справядлівы і патрабавальны, канкрэтны, даступны і рашучы баявы генерал”.

На жыццёвым прыкладзе Івана і Зінаіды Гардзеічыкаў выхаваны іх дзеці. Жывуць яны ў Полацку, недалёка ад пасёлка Баравуха, дзе служыў калісьці іх бацька. У сына Сяргея і дачкі Алесі ўжо свае сем’і, годная праца. А ўнукі, Іван і Лізавета, толькі ўступаюць на жыццёвую дарогу. Што ж, і для ўнукаў прыклад дзядулі-генерала будзе пуцяводнай зоркай. Дарэчы, Гардзеічыкі — Іван Аркадзевіч, яго жонка, дзеці і ўнукі — часта збіраюцца ў Вясеі, у бацькоўскай хаце: працуюць на зямлі, зберагаюць моцныя карані свайго радаводу.

Леанід Прышчэпа, палкоўнік запаса

Для сённяшніх курсантаў Беларускай ваеннай акадэміі цікавы жыццёвы досвед Івана Гардзеічыка

станаўленню асобы будучага генерала: адтуль яго упартасць ды кемлівасць, добрая фізічная загартоўка і цягавітасць. Дарэчы, пасля школы юнак паступіў у Гродзенскі тэхнікум фізкультуры, адтуль і пайшоў у войска.

Пачынаў радавым у адным з батальёнаў сувязі Групы савецкіх войскаў у Германіі. Афіцэры, бачачы стараннасць, высокія спартыўныя дасягненні, парайлі Івану вучыцца ў ваенным вучылішчы. Так і стала пасля двух гадоў тэрміновай службы. Конкурс у Разанскае дэсантнае ў той час быў высокі. Але ён паступіў. Гады вучобы, згадвае, былі напоўнены заняткамі, марш-кідкамі. А яшчэ — скачкі

вы. За шэсць гадоў з камандзіра разведузвода Іван Гардзеічык дарос да намесніка камандзіра батальёна, званне капітана атрымаў датэрмінова. Яго ўзвод быў прызнаны лепшым у дывізіі, а ў 1985-м асобная разведрота старлея Гардзеічыка стала лепшай у паветрана-дэсантных войсках краіны. Наш зямляк быў ушанаваны медалём “За баявыя заслугі” — рэдка тое здаралася ў мірны час.

Толькі на пачатку 1987-га капітан Гардзеічык прыбыў у афганскі Баграм, у 345-ы гвардзейскі асобны парашутна-дэсантны полк, начальнікам штаба 1-га батальёна. Палком, згадвае, камандаваў тады Герой Савецка-

сяржанты, прапаршчыкі і афіцэры верылі камандзіру, ведаючы, што ад яго шмат у чым залежаць іх жыцці. Ніхто і ніколі не бачыў яго разгубленым, ці каб ён не ведаў, якое прыняць рашэнне ў напружанай абстаноўцы. Перш чым адправіць дэсантнікаў змагацца з душманамі, ён дзясяткі разоў правяраў гатоўнасць кожнага да баявых дзеянняў, удакладняў усе падрабязнасці аперацыі”.

Мой сябар, былы намеснік камандзіра артдывізіёна палка па палітчастцы палкоўнік запаса Уладзімір Джгаркава за гады службы ў паветрана-дэсантных войсках у многіх камандзіраў быў замалітам. Часта яго пад-

ПЛАНЕТА ЛЮДЗЕЙ

Востраў сяброў у далёкім моры

Сёлета газета ўжо расказвала пра першага беларускага дыпламата Іосіфа Гашкевіча: ён быў першым консулам Расійскай імперыі ў Японіі ў 1858-65 гадах. Дзякуючы вядомаму суайчынніку і пачыналіся беларуска-японскія кантакты. Даўняя гісторыя пра “белавалосага пасланніка”, жыццё рускай місіі у горадзе Хакадатэ на востраве Хакайда зацікавіла мінчанку, японку Масако Тацумі. “Гэтым летам па прапанове беларускіх сяброў я ездзіла ў Астравец і Малі, на Гродзеншчыну. Там, як вядома, у свой час жыў Іосіф Антонавіч Гашкевіч” — піша яна ў артыкуле, змешчаны ў 33-м нумары “Голасу Радзімы”.

Іван Ждановіч

Нагадаем, пры мінскай дзіцячай бібліятэцы №5, што па вуліцы Русіянава, Масако-сан стварыла Інфармацыйны цэнтр японскай культуры, які працуе на карысць абодвух народаў. У прыватнасці, яго кіраўніца пераклала на японскую мову некаторыя з вершаў Максіма Багдановіча і Янкі Купалы. Яна ж, ведаючы рускую мову, суправаджае суайчыннікаў пад час візітаў па Беларусі. А такія кантакты — частыя пасля аварыі на АЭС у Фукусіме: японцам цікавы досвед пераадолення наступстваў катасрофы ў Чарнобылі. Дарэчы, і Масако Тацумі пабывала ўжо ў Фукусіме.

Па нашай просьбе мінская японка наладзіла кантакты з Нана Такада,

дырэктарам прыватнага Музея Іосіфа Гашкевіча ў Хакадатэ. Высветлілася: Нана-сан — з паважанага роду Такада, і гэта яе прадок, якому ўстаноўлены помнік у Хакадатэ, выступаў некалі за збліжэнне з Расіяй, дапамагаў Іосіфу Гашкевічу наладзіць работу першай рускай місіі. Калі не стала бацькі Нана-сан, прадпрымальніка і грамадска-культурнага дзеяча Касічы (Касічы-сан) Такада, то леглі на дачку і клопаты пра створаны ім музей. “Я ні разу ў жыцці не была ў Беларусі, і таму мала ведаю пра вашу краіну, — паведаміла праз мінскую пасрэдніцу Нана-сан. — Мне падаецца, што ў вас вельмі холадна зімой. Мне падабаецца ваша тэнісістка Вікторыя Азаранка, яна прыгожая і моцная. Пасля таго, як я глядзела лондан-

Нана Такада ля бюста Іосіфа Гашкевіча ў музеі японскага горада Хакадатэ

скія Алімпійскія гульні, у мяне склалася ўражанне, што беларускія жанчыны высокія і прыгожыя”.

На пытанне, як з’явіўся ў музеі бюст Гашкевіча, Нана-сан адказала, што пра тое не ведае, аднак яе пакойны бацька, Касічы Такада, быў на адкрыцці бюста. На ім збоку, дадае, “выразана “Комов ‘89” на японскім алфавіце”, ёсць там і надрукаваны аповед пра Іосіфа Гашкевіча. Наведвальнікі захапляюцца майстэрствам скульптара. У музеі ёсць яшчэ адна работа Комава — невялікая копія таго ж бюста. У музеі можна паглядзець і работы фатографа Мацудзэбра

Ёкаяма, які ў фотасправе быў вучнем Гашкевіча.

Дзякуючы Масако Тацумі мы атрымалі і зварот Нана Такада да беларусаў: “Мой бацька Касічы Такада, сёмы нашчадак Кахэй Такадая (напэўна, менавіта ён і сябраваў з Іосіфам Гашкевічам. — Аўт.), часта ездзіў у Беларусь і Расію. Дарэчы, 27 лістапада — дзень яго памяці. Хачу выказаць падзяку ўсім, хто дапамагаў майму бацьку. Адлегласць паміж Беларуссю і Японіяй — вялікая, аднак, думаю, ні адлегласць, ні час не перашкаджаюць ладзіць сяброўскія стасункі паміж народамі. Жадаю вам, усім беларускім сяб-

рам, моцнага здароўя і працвітання. Вялікі дзякуй!”

Даведка ГР. У жніўні 1994 года ў Беларусі па ініцыятыве мясцовых уладаў і Таварыства беларуска-японскай дружбы быў створаны Фонд Іосіфа Гашкевіча, пазней у Астравец (Гродзеншчына) узведзены помнік земляку-дыпламату і навукоўцу (скульптар Валяр’ян Янушкевіч). Муніцыпалітэт горада Хакадатэ не застаўся ў даўгу перад першым расійскім консулам у Японіі: у маі 1989 года там быў адкрыты бюст-помнік, створаны народным мастаком СССР, скульптарам Алегам Комавым і перададзены гораду.

Паэзія — на тры краіны

Алёна Светлая

У Браслаўскім раённым доме культуры прайшоў творчы вечар Станіслава Валодзькі

Творчасць беларускага паэта з Даўгаўпілса добра вядома ў трох краінах: Беларусі, Латвіі, Літве. Кнігі паэзіі Станіслава Валодзькі ёсць у фондах Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі. А з Браслаўшчынай яго лучаць даўнія творчыя сувязі, песням на вершы земляка знайшлося месца ў рэпертуарах тамтэйшых гуртоў і салістаў. Такое міжзражаўнае супрацоўніцтва — з’ява неардынарная, унікальная. На гэты раз, у Дзень незалежнасці Латвіі, атрымаўся цікавы канцэрт з песень на вершы паэта кампазітараў Латвіі, Літвы і Беларусі: Альберта Белуса, Міколы Яцкова, Леаніда Лаўрыновіча, Анатоля Мядзведзева, Аляксандра Рудзя, Юлі Васільевай, Ганны Пазловіч, Ірэны Цымбалэ, Яўгена Лівіціна. На сцэне раённага Дома культуры іх выконвалі вакальныя гурты “Слабодчанка” з Слабодкі і “Сябрына” з Ахрэмаўцаў, салісты Валянціна Кука, Ванда Сіротка, Леанід Лаўрыновіч, Марына Шыркевіч, Марына Карач і Улад Мацеша. Выступілі і выхаванцы мясцовай Школы мастацтваў Віка Полтан, Даша Ахрамовіч і Ліза Давыдава.

Разам з паэтам прыехалі ў Браслаў яго сябры — таксама таленавітыя! Ад дэлегацыі гасцей шэраг песень на словы Станіслава Валодзькі праспявалі Сяргей Піманаў і Ірэна Цымбалэ. У выкананні Ірэны гучала латгаліская народная песня “Auga, auga gižēra» на латгаліскай мове і на беларускай у перакладзе С. Валодзькі. Пад канец канцэрта паэт чытаў свае вершы, у тым ліку і прысвечаныя Браслаўшчыне.

Пад час канцэрта глядачоў віталі старшыня Браслаўскага райсавета Ніна Пучынская, дырэктар бібліятэчнай сістэмы Браслаўшчыны паэтэса Вольга Ляснеўская, загадчыца райаддзела культуры Галіна Караткова. У фае працавала выстава кніг паэта.

ПРЭСТЫЖ АЙЧЫНЫ

Цярністы шлях да перамогі

Іна Ганчаровіч

Прадстаўнікі армянскіх абшчын Беларусі і самі глядзелі дзіцячы конкурс песні “Еўрабачанне-2012”, і пастараліся, каб не засталіся без увагі выступленні таленавітых удзельнікаў ад Беларусі і Арменіі

Не сакрэт, што на перамогі ў конкурсах Еўрабачання — як дарослых, так і дзіцячых — працуюць каманды прафесіяналаў. Яно і зразумела: артысты ж на прэстыжнай сцэне ства-

раюць імідж сваёй краіне. А наколькі актыўна падтрымліваюць суайчыннікаў прадстаўнікі беларускай дыяспары ў замежжы? Такое пытанне ўзнікла ў мяне, калі напярэдадні конкурсу пабывала ў Рэспубліканскім цэнтры нацыянальных культур. Там ладзілася скайп-канферэнцыя паміж армянскімі суполкамі краін-удзельніц фесту, Міністэрствам дыяспары Арменіі і прадзюсерам групы “Compassband”: яна прадстаўляла Арменію ў Амстэрдаме.

“Такое мерапрыемства ў нас праходзіць упершыню,

— расказаў Георгій Егіазаран, старшыня армянскага культурна-асветніцкага таварыства “Айастан”. — На сувязі Ерэван, Мінск, Санкт-Пецярбург, Адэса і Растоў-на-Доне. Пад час скайп-канферэнцыі нам расказалі пра артыстаў і конкурсную песню. Мы паслухалі, ацанілі твор і параіліся, як нам далучыцца да піяр-кампаніі ў Беларусі”.

Досвед па раскрутцы спевака-суайчынніка армяне ўжо маюць. Памятаеце, як Уладзімір Арзумамян перамог на дзіцячым “Еўрабачанні-2010” у Мін-

ску? Тады напярэдадні ў актавай зале Лінгвістычнага ўніверсітэта з удзелам беларускіх салістаў Іскуі Абалян, Стэлы, трыя “Ані” прайшла сустрэча-канцэрт з удзельнікам фесту ад Арменіі. Імпрэза ладзілася пры падтрымцы армянскай дыяспары ў Мінску. У глядачоў была магчымасць пазнаёміцца з хлопчыкам, ацаніць яго талент.

“З намі на сувязі была міністр дыяспары Арменіі Грануш Акапян, яна звярнулася да нас з просьбай максімальна актыўна падтрымаць не толькі армянскі гурт, але і іншых удзельні-

У Ягора Жэшкі перамогі — наперадзе

каў конкурсу песні, — далучаецца да размовы кіраўнік танцавальнага гурта “Эрэбуні” Рузана Аванесян. — Вядома ж, армяне ў Беларусі як пад час дзіцячага, так і дарослага “Еўрабачання” найчасцей хварэюць за артыстаў нашых краін: Арменіі і Беларусі. І гэта зразумела! А мы праз знаёмых, сваякоў, сяброў даносім інфармацыю найперш пра нашых удзельнікаў, просім

ацаніць іх нумары”.

Цяпер ужо вядома: у Амстэрдаме перамагла Анастасія Петрык з Украіны. Ды і трэцяе месца Арменіі — поспех. Не бяруся ацэньваць, ці дапамагла ў тым армянская дыяспара. Галоўнае: конкурс працуе на яднанне дыяспары. А можа і ў беларусаў замежжа ёсць падобны досвед? Тады пішыце ў рэдакцыю: ён варты пераймання.